

RPG-distrikt
Småland-Öland

Nätverket

”KPR lyssnar på oss!”

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har på regeringens uppdrag genomfört en tillsynsinsats på särskilda boenden. Detta redovisas i en rapport.

Får jag gå på promenad?

På uppdrag av regeringen har Inspektionen för vård och omsorg (IVO) granskat socialnämndernas arbete med att tillgodose äldres behov av hjälp och stöd på särskilt boende. Man har utgått från det ansvar som följer socialtjänstlagen.

Det är fyra områden som särskilt bör uppmärksammas:

- Det uppdrag och den information om den äldres behov av hjälp och stöd som socialnämnderna överlämnat till boendena är ofta otydliga.
- Enskild omvårdnadspersonal får ofta själv bestämma de insatser som ska tillgodose behoven.
- Uppföljningen genomförs inte på ett tydligt och bra sätt. Detta överläts ofta till enskild omvårdnadspersonal.
- Socialnämnder har inte i ledningssystem fastställt hur man säkerställer rutiner och processer så att hjälp och stöd tillgodoses.

IVO:s tillsyn visar att det ofta är oklart vilka behov den äldre verkligen har av hjälp och stöd när han eller hon beviljats plats på särskilt boende. Nödvändig information överlämnas inte av socialnämndernas förvaltning. Oftast blir informationen otydlig och ofullständig.

Genomförandeplaner används i det flesta boenden. Men det brister i tillsynen. Det saknas exempelvis i planeringen uppgifter om psykiska, sociala och existentiella behov.

På vart tionde boende anger intervjuad omvårdnadspersonal att andra omständigheter än planeringen ofta påverkar vilka hemtjänstinsatser som ges.

Det kan vara låg bemanning, personalens kompetens och schemaläggning som man istället tar hänsyn till den beslutade enskilda personens behov.

Det är alltid den beslutande socialnämnden som har ansvar för det bistånd som beviljats, oavsett vem som verkställer insatsen. Med detta följer en skyldighet att följa upp det beviljade biståndet.

IVO konstaterar att det finns en mer utvecklad individuell uppföljning av de äldres hemtjänst insatser i de sammanhang där särskilda boende drivs av privata utförare.

IVO pekar på några viktiga slutsatser: Socialnämnderna kan inte slå sig till ro då uppdraget att verkställa biståndsbeslut har lämnats till det särskilda boendet. Socialnämnderna måste kontinuerligt försäkra sig om att uppdraget verkligen utförs och att de äldres behov av hjälp och stöd faktiskt tillgodoses.

IVO, Socialstyrelsen och Svenska Demens Centrum konstaterar i några rapporter att tvångsåtgärder bland personer med demens minskar när personalen får mer kunskap och använder nya arbetsmetoder.

Minskat användning av tvång

I många kommuner pågår en livlig diskussion om tvång och begränsningar inom demensomsorgen. Exempel på tvång kan vara låsta dörrar, sänggrindar och annat som används tvingande mot den enskilda personens vilja.

IVO konstaterar att tvångsåtgärder ser ut att minska. Allt fler verksamheter utvärderar och följer upp olika arbetsmetoder.

IVO konstaterar vidare att där det finns personal med kunskap om olika arbetsmetoder och deras effekter använder mindre tvång. En tydligt problem är allvarliga brister i bemanningen. Vissa verksamheter planerar för att personal ska utföra arbetsuppgifter på andra enheter, i vissa fall upp till flera timmar. Detta kan i sin tur innebära risk för missförhållanden som inte rapporteras vidare.

Läs mera:

IVO, Får jag gå på promenad i dag? Rapport från tillsynsinsats med anledning av uppdrag från regeringen 2014

Svenska Demens Centrum, Nollvision – för en demensvård utan tvång och begränsningar

IVO, Skapa trygghet utan tvång

Socialstyrelsen, Vård och omsorg om personer med nedsatt beslutsförmåga